

03-6722435

03-6729646

david@fstyle.co.il

טיפייסבוק 10 Facebook TIP

עמוד הפייסבוק של מערכת "בסגנון חופשי" לאתרי רחצה ונופש
פוסט 10 - י"ד בתשרי תשע"ד, 18 בספטמבר 2013

והפעם בנושא:

זרם הפריצה Rip current הקטלן מספר 1 בחופי הרחצה

מאת: דוד לבקוביץ

רקע

חג הסוכות המתקרב יאופיין בוודאי, גם השנה, בהגעה רבה של מתרחצים לחופים ולכן בחרנו להציג בגיליון השבועי הנוכחי פוסט המציג, לדעתנו ולדעת רבים בתחום אתרי הרחצה, את הסיבה המרכזית לטביעה בחופי הים התיכון של ישראל - "זרם הפריצה", שמתחיל במים הרדודים בסמוך מאד לחוף ועלול להטעות עד כדי טביעה למוות.

מנתוני משרד הפנים עולה כי בכל שנה בישראל טובעים עשרות בני אדם ובחלק מהשנים היקף הטביעות למוות עלה על 40 איש. בעונת הרחצה החולפת, שטרם הסתיימה, טבעו למוות 31 איש בחופי הים של ישראל לאחר שהשנה אופיינה בים סוער יחסית. רוב הטביעות אירעו בחופי הים התיכון של ישראל במקומות שלא היו מאוישים בצוותי הצלה. למותר לציין כי אירעו טביעות נוספות, לא מעטות, שלמזלנו לא הסתיימו במוות, זאת לא מעט בזכות המצילים.

האם טביעות למוות הן רק גזירת גורל? האם המחיר הנורא הזה בחיי אדם באמת מחויב המציאות? מסתבר שיש כמה דברים שכדאי מאוד לדעת כשנכנסים לים, שכן ידוע שרבים ממקרי הטביעה שבחופי הים התיכון בישראל מתרחשים בקרבת החוף כתוצאה מזרמי הפריצה שבהם נדון במאמר זה. מודעות וידע של זרמים אלו יכולים להבדיל בין חיים ומוות.

מאמר קצר זה מיועד ללמד אתכם את העקרונות הפשוטים שיכולים להציל את חייכם וחיי יקירכם בהתמודדות עם הקטלן מספר 1 בחופים - "זרם הפריצה".

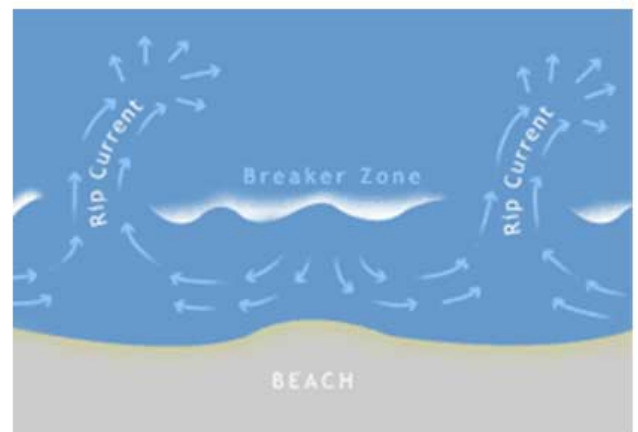

המושג העיקרי שמאמר זה מבקש להבליט נקרא "זרם פריצה" (Rip current) וניתן לתרגמו למספר שמות נוספים כגון "זרם סחף" או - "זרם חוזר". מערכת הזרימה החופית אחראית לעיצוב המורפולוגיה החופית. חופים הם מערכות סביבתיות המגיבים לתהליכים דינאמיים שונים. שרשרת של מצבים גורמים לזרמים בקרבת החוף - החל מרוחות, הגורמים לגלים אשר חוזרים לים בנתיבים שונים וגורמים לתעלות, בורות... וזרמים. המערכת המורפודינאמית החופית לרבות הזרימה שבה גורמים ליצירת אזורים רדודים ועמוקים בקרבת החוף ולזרמים כתוצאה מכך. ובפשטות - גלים הנעים ממים עמוקים לתחום המים הרדודים של החוף, ונשברים. היות ושכירת הגלים אינה סימטרית, באזורים מסוימים של החוף תהיה הצטברות גדולה יותר של מים יחסית לאזורים אחרים. מים עודפים אלו יחזרו במסלול מעגלי המנקז אותם פנימה אל הים בזרם הפורץ חזרה לכיוון הים.

באזורים הבאים ניתן לראות את תנועת הגלים אל החוף. באזור הימני מצב ללא זרם פריצה ומצב נוסף באזור השמאלי את הזרם הנוצר כתוצאה מעודף המים באזורי הקצוות. החצים הכתומים מצביעים על זרם הפריצה.

באיור הבא, ניתן לראות את המצב שבו מתקיימים מספר זרמי פריצה. באותו חוף. מהתרשים עולה שכמעט ואין גלים באזור שבו קיימים זרמי הפריצה.

ראוי לציין ולהדגיש כי זרמי הפריצה עשויים לשנות מיקום בהתאם למשטר הגלים ומיקום רכסי החול מתחת למים כך שלא ניתן לסמן באופן קבוע אזור של זרם. איך לזהות את זרם הפריצה?

איך לזהות את זרם הפריצה?

אזור זרם הפריצה נראה על פניו כיותר בטוח ויותר שקט ללא גלים כמעט וגוון מים כהה יותר, ודרושה מיומנות רבה על מנת לזהות זרמי פריצה מתוך התבוננות בים. זו בד"כ מיומנות נרכשת של מצילים וגולשים מנוסים ואולם ניתן להנחיל מיומנות זו לכלל הציבור כפי שמפורט במאמר זה.

ניתן להיעזר במספר סימנים על מנת לזהות את זרמי הפריצה:

1. **אזורים בהם אין כמעט שבירה של גלים** - הגלים מביאים את המים לחוף בעוד שזרמי הסחף מנקזים אותם בחזרה לים.
2. **מים עמוקים יותר** - בשל תנועת הזרמים בקרקע לאורך זמן היוצרת תעלות ובורות.
3. **גוון צבע המים שונה מהסביבה** - זרם הפריצה נוטה להיות עכור יותר כתוצאה מחול שמתערבב עם המים ולכלוך או אצות הנסחפים לעומק.
4. **קצף על המים** - לעתים יופיע קצף על המים באזור זרם הפריצה.

מה לעשות במקרה שנקלעתם לזרם הפריצה?

כאמור קיימת שרשרת של תהליכים היוצרים מורפודינמיקה של גלים הנסוגים חזרה לים והיוצרים בנסיגתם גרירת חול וכתוצאה מכך תעלות ובורות אשר מגבירות את הזרם החוזר.

התעלות (בורות) העמוקות יחסית בקרבת החוף גורמות לאיבוד האחיזה והיציבות שלנו ואז ברגע שנצוף הזרם יסחוף אותנו לעומק מבלי יכולת לשחות חזרה לחוף, גם במידה ונהיה שחיינים טובים.

אז מה לעשות?

1. **ראשית לא להיכנס "ללחץ" ולשמור על "קור רוח"** - האויב הכי גדול שלנו במקרה הזה יהיה אנחנו בעצמנו. אם נשמור על קור רוח הסחיפה בזרם תהיה מהירה וקצרה, והים בסוף יוציא אותנו החוצה לאזור חולי רדוד שבו נוכל לעמוד ולהתייבב.
2. **לעולם לא לשחות נגד הזרם ולא להתנגד** - אף אם זה מנוגד לתגובה הראשונית שלנו הרוצה להיחלץ מהסכנה ומהר, יש לזכור כי הזרם לא יאפשר לנו זאת גם אם נהיה השחיינים הטובים ביותר. זרמי הפריצה הינם הסכנה מספר אחת למי שאינו יודע לשחות, וגם לשחיינים שאינם יודעים מה לעשות. מהירות זרם הפריצה יכולה להיות כמטר לשנייה בים רגוע יחסית שהוא זרם מורגש וחזק, ובים סוער יותר ולהגיע עד מטרים בשנייה שיכריע גם שחיין מצוין. לכן לא צריך ואסור להתנגד לזרמי הפריצה. כאשר אנו מרגישים סחיפה פנימה אל תוך הים, האינסטינקט המידי שלנו הוא לחזור בחזרה לחוף, אבל היות שזרמי הפריצה בדרך כלל חזקים למדי, הניסיון הנואש שלנו, שלרוב יהיה מלווה בפאניקה ואיבוד עשתונות, רק יגרום לאיבוד כוחות, ולבסוף לטביעה. אם כן, הדבר החשוב ביותר לזכור הוא שלא להתנגד לזרם הפריצה, לשמור על כוחות, להירגע, ולהחזיק את הראש מעל המים. מה שיקרה הוא, שהזרם יסחוף אותנו פנימה לתוך הים ואז ניתן "לחתוך" שמאלה או ימינה במקביל לקו החוף עד לאזור שבירת הגלים, שם נמצא שטח חולי רדוד שיאפשר לנו לעמוד ולצאת מהמים בהליכה יציבה.
3. **מנוחה** - אם העייפות השתלטה עלינו במהלך ניסיונות ההיחלצות, נפסיק להתאמץ, ננשום עמוק, נשכב על הגב ונתחיל לצוף בניחותא ונזכור כי רוב מקרי הטביעה נגרמים כתוצאה מבליעת מים, עייפות, שרירים תפוסים... ולחץ.
4. **חופים מוכרזים תחת פיקוח של מצילים** - בכל מקרה חשוב להגיע רק לחופים מוכרזים בהם יש שרותי הצלה פעילים. המצילים מכירים היטב את הזרמים בחוף. עבודת ההכנה של צוות ההצלה בחוף מתחילה בשעות הבוקר המוקדמות, בהצבת שילוט ודגלים שנועדה למנוע את אפשרות הכניסה לאזורי זרם הפריצה. במידה וניקלע לזרם פריצה בחוף מוכרז לרצח המאויש בשירותי הצלה, נסמן במהלך הציפה באופן החלטי וברור בתנועות של הרמת ידיים לכיוון תחנת ההצלה כי אנו זקוקים לעזרה. ברוב המקרים המצילים כבר יהיו בדרך אלינו.

רטונים וחומר מקצועי המתארים את זרם הפריצה

לינק לרטון של דוד לבקוביץ וירון פרקש – "זרם בחוף טאיו בבת-ים" - את המתרחץ שנסחף בזרם מגלם דוד לבקוביץ והדובר הוא ירון פרקש, מציל מחוף טאיו, שצילם את הסרט.

<http://www.youtube.com/watch?v=Pwn4Inl83Rs>

לינק לרטון ערוץ 2 - "זרמים קטלניים ומסוכנים בים – איך להינצל מטביעה?"

<http://www.youtube.com/watch?v=ERbWL7H53ZQ>

חלק מתכני המאמר והתמונות מקורם מכתבה באנגלית של National Weather Service

<http://www.ripcurrents.noaa.gov/overview.shtml>

סיכום זרם הפריצה

כאמור עונת הרחצה הנוכחית בחופים מסתמנת כמרובת בהיקפי טביעות למוות, זאת לעומת אשתקד. לכך ניתן לייחס במיוחד את המחזוריות של התנהגות הטבע שלגורם האנושי אין בו שליטה, ויחד עם זאת מאמר זה בא להתוות כיווני פעולה שעשויים להקטין את המקרים, אף שהטבע עושה את שלו. אנו סבורים, מראיונות רבים שקיימנו עם מצילי החופים, כי גורם הסיכון העיקרי וגורם המוות העיקרי מטביעות בחופי הים התיכון הם זרמים המכונים "זרמי פריצה" rip current.

המצילים בחופים המוכרזים עושים עבודת קודש להכוונת הציבור הרוחצים לקטעי רחצה בטוחים שבהם אין זרמי פריצה והם מבצעים זאת באמצעות דגלי סימון, שלטים מקומיים והכוונת הציבור בהוראות מילוליות. "גבעה", "בור", "תישאר לעמוד על הרגליים ואל תאבד אחיזה מהקרקעית" - אלו מושגים הרווחים אצל המצילים להכוונת קהל המתרחצים להתמודדות עם זרמי הפריצה.

ראוי לציין לחיוב את משרד הפנים, המשרד הממשלתי האחראי להחלת חוק הסדרת מקומות רחצה, על חלקו להגברת הבטיחות ברחצה בים, לרבות בהסבר על חשיבות הרחצה בפיקוח והכוונת מצילים. אלא שלא תמיד מצויים מצילים בחופים וכידוע עיקר מקרי הטביעה מתרחשים במקומות רחצה ללא פיקוח מצילי לכן דווח לנו על ידי משרד הפנים כי הוא נערך לקראת עונת הרחצה הבאה להרחיב את ההסברה למניעת טביעות תוך התמקדות בתופעת "זרם הפריצה", במקביל למסר שהרחצה ללא מציל מסוכנת – "אם אין מציל לא נכנסים לים - בחיים".

אנו מנצלים מאמר זה על מנת לפנות לגורמים המקצועיים במשרד החינוך וברשויות המקומיות על מנת שאלה יפעלו לחינוך והדרכת ציבור המתרחצים להתמודדות עם זרמי הפריצה. זאת באמצעות הדרכה במערכת החינוך הפורמאלית והלא פורמאלית, וכן בהצגות תכלית של המצילים בים למול ציבור המתרחצים באופן ויזואלי של איתור זרמי פריצה בחוף ודוגמה חיה של היסחפות בזרם והדרך להיחלץ ממנו. פיתוח מיזם מיוחד של אפליקציה המגיעה ישירות אל מכשירי הסלולר ושמטרתה להגביר את המודעות ואת הידע של הציבור לגבי הסכנות בים בכלל וזרם הפריצה בפרט, יכול גם לאפשר ליצור קשר טלפוני מיידי עם מוקד מד"א ולהזעיק מצילים מהמוקד העירוני ואסיים בתודות -

לאשר גרנר, מנהל האגף לרישוי עסקים ואתרי רחצה במשרד הפנים, **ועאטף חיראלדין** - ממונה תחום אתרי רחצה במשרד הפנים, שראו במאמר זה חשיבות רבה ועודדו אותי להוציא לאור.

וכן לצוות המצילים המסור והאידיאולוגי למקצוע ההצלה שבחוף טאיו בבת-ים - **שרון שאולי**, **ישראל רוקח**, **ירון פרקש ואדי בוטרשילי**, אשר הנחו והדריכו אותי באופן מעשי בהתנסות עם זרם הפריצה ואף סייעו לשמור על חיי בהתנסות יוצאת דופן זו.

ונשמרתם מאד לנפשתיכם.

© כל הזכויות שלמורות לקבוצת ד.לבקוביץ ייעוץ והדרכה בע"מ

בניית אתרים - Bleknet.com